

# Memoriał na celowniku Ministerstwa Sprawiedliwości Rosji

31 października 2014

Memoriał, jedna z najstarszych i najbardziej szanowanych rosyjskich organizacji praw człowieka może wkrótce przestać istnieć. Na początku tego miesiąca, dokładnie 9 października, Ministerstwo Sprawiedliwości zwróciło się do Sądu Najwyższego Rosji o likwidację części Memoriału, a sędziowie usłuznie wyznaczyli termin rozprawy na 13 listopada. Jak dotąd, Ministerstwo Sprawiedliwości nie wypowiedziało się szczegółowo na temat wniosku złożonego przeciw organizacji praw człowieka, ale według Memoriału główny powód to chęć władz do tego, aby przybrał on bardziej scentralizowaną strukturę organizacyjną.

Memoriał został zarejestrowany w 1992 roku jako organizacja zrzeszająca i nadzorująca ponad 60 lokalnych organizacji pozarządowych z całej Rosji, z których wiele pozostaje prawnie niestowarzyszonych ze sobą. Organizacja w całości angażuje się w obronę praw człowieka na rzecz ofiar dotkniętych przez państwo rosyjskie, zarówno w przeszłości jak i obecnie, skupiając się na ofiarach Gułagu oraz tych pochodzących z terenów Północnego Kaukazu.

Po wytoczeniu pozwu przez Ministerstwo Sprawiedliwości, w rosyjskiej telewizji został nadany specjalny program zniesławiający Memoriał i zarzucający organizacji współpracę z "ekstremistami i terrorystami".

Pisząc na Facebooku, Paweł Andrjew, szef biura Memoriału w Komi, odrzucił możliwość, aby Kreml zmusił jego organizację do zamknięcia. Jak powiedział, oskarżenia są tylko kolejną przeszkodą w często zmieniającym się krajobrazie prawnym Rosji. Ponieważ od powstania Memoriału przepisy zmieniły się,

organizacja po prostu musi sporządzić nowe umowy ze swoimi filiami, aby w pełni dostosować się do przepisów federalnych. „W mojej ocenie na tę chwilę, znaczenie tej wiadomości jest przesadzone. Tu nie chodzi o jakiekolwiek nękanie, to jest sytuacja prawna i zostanie dla niej znalezione rozwiązanie i wprowadzone w życie. Memoriał z pewnością będzie kontynuował swoją pracę.”

Dzień później, 11 października, Memoriał opublikował własne oświadczenie, brzmiące nieco bardziej niepokojąco: „Skargi Ministerstwa Sprawiedliwości są bezpodstawne i nie jest przypadkiem, że nie byliśmy w stanie odnieść się do żadnych przepisów prawnych w odpowiedzi na nasze rozterki. Sama sytuacja, w której Ministerstwo Sprawiedliwości próbuje nielegalnie ograniczyć konstytucyjne prawo obywateli do zrzeszania się, wydaje nam się niedopuszczalna.”

W 2009 roku, silny przywódca Czeczenii Ramzan Kadyrow, pozwał Memoriał do sądu, gdzie oskarżył organizację o zniesławienie, po tym jak jej szef, Oleg Orłow zasugerował, że Kadyrow mógł być zamieszany w morderstwo jednej z aktywistek Memoriału, Natalii Estemirowej. W 2011 roku organizacja została zmuszona do wstrzymania niemal całkowicie swoich działań w Nalczyku, mieście położonym w południowej części Republiki Kabardyjsko-Bałkarskiej, gdy dwóm z jej prawników wykonującym pracę na tym terenie grożono śmiercią.

Niedawna “groźba likwidacji” nie jest pierwszą, na którą napotyka się Memoriał. Ustawa przyjęta w 2012 roku wymaga od organizacji zarejestrowania się w Ministerstwie Sprawiedliwości jako “zagraniczny agent”, ponieważ przyjmuje ona wsparcie finansowe z zagranicy. Podobnie jak inne rosyjskie organizacje pozarządowe działające na rzecz praw człowieka, Memoriał nie zgodził się na wpis do rządowego rejestru, a w zamian złożył wniosek do sądu o zmianę ustawy. Memoriał wraz z innymi organizacjami pozarządowymi złożył także pozew przeciwko rządowi Rosji do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Tak jak w przeszłości, Memoriał mógłby równie dobrze znaleźć sposób, aby powstrzymać destrukcję i przetrwać w przyszłości. Niespełna dwa tygodnie temu Valery Fedotow, szef Rady ds. Praw Człowieka przy Prezydencie Rosji powiedział, że wspiera działania Memoriału. Zaproponował nawet pośrednictwo w rozmowach pomiędzy organizacją a Ministerstwem Sprawiedliwości: „Ministerstwo Sprawiedliwości powinno postępować zgodnie z prawem, jeżeli są tam naruszane zasady. Dlatego też będziemy pomagać im znaleźć wspólny język.”

21 października, rosyjskie Ministerstwo Sprawiedliwości wskazało, że jest skłonne wycofać wniosek o likwidację Memoriału, jeśli organizacja będzie w stanie zrestrukturyzować się na najbliższej konferencji aż do stopnia zadowalającego rząd. Jeśli organizacji uda się uspokoić władzę, będzie to dla niej jedynie kolejny epizod w długiej historii dostosowań politycznych.

Autor: Nina Jobe

Tłumaczenie: Magdalena Zybała

Źródło: [Global Voices](#)